

nve@nve.no

Bergen, 14.12.2020

Høringsinnspill til 420 kV ledning fra Blåfalli i Kvinnherad kommune til Gismarvik i Tysvær kommune

Statnett har søkt om ny 420 kV kraftledning fra Blåfalli i Kvinnherad kommune til Gismarvik i Tysvær kommune. Statnett begrunner søknaden med oppgradering av nett, og argumenterer med Haugalandet som et underskuddsområde for strøm med mye industri og lite strømproduksjon, og fremtidig forbruksøkning. Søknaden foreslår flere traséalternativ for enkelte av delstrekningene. Omsøkt ledning vil bli 85-95 km lang, avhengig av trasévalg. Ledningstraseene vil gå gjennom Kvinnherad, Etne, Vindafjord og Tysvær kommuner. FNF Hordaland oppfordrer Statnett til å legge linjen ved eksisterende traseer, og der dette ikke er mulig til å velge traséalternativer som forårsaker minst skade på naturen, samt ivaretar friluftslivet.

Planområdet for den nye ledningen vil føre til inngrep i store sammenhengende naturområder med urørt preg, fra Matre mot Åkrafjorden, og i fjellområdene mellom Etne og Sauda/Suldal¹. Langs traséalternativene til ledningen er det registrert flere leveområder for rødlistede dyre- og fuglearter, hvorav rovfugl utgjør en stor andel. En kraftledning innebærer alltid en kollisjonsrisiko for fugler, og er en betydelig trussel både mot fugler som foretar næringstrekk, lokale forflytninger og trekk knyttet til sesong². Utbyggingen av ledningen vil også påvirke landskapsopplevelsen og friluftslivet. Vi vil i det følgende fremheve de viktige verdiene som kan gå tapt for hver delstrekning i hver kommune, og kommentere hvilke traséalternativer man bør prioritere. For oversiktskart over delstrekningene se konsesjonssaken på NVE sine nettsider³

¹ Statnett 2017. Melding: Haugalandet Nettforsterking. Ny 420 kV Blåfalli/Sauda - Håvik /Gismarvik, 54 sider.

² Bevanger, K. 2011. Kraftledninger og fugl. Oppsummering av generelle og nettspesifikke problemstillinger. - NINA Rapport 674, 60 sider.

³ NVE. Konsesjonssak 420 kV ledning Blåfalli-Gismarvik. Hentet 13.12.2020 fra: <https://www.nve.no>

Kvinnherad kommune

Delstrekning 1: Blåfalli-Litledalen

Begge traséalternativene (1.0 A og 1.1) for strekningen Blåfalli-Litledalen går gjennom områder med grove og gamle edellauvtrær på nordsiden av Åkrafjorden, nordsiden av Stordalsvatnet og deler av nordøstsiden av Litledalsvatnet⁴. Edelløvsskog er verdifull på flere måter; den er viktig for det biologiske mangfoldet, og er et viktig karbonlager siden trærne er tilpasset det fremtidige klimaet⁵. Gamle eiker er en utvalgt naturtype, og er vernet gjennom naturmangfoldloven (jf. §§5-52 til 56)⁶. Flere regionalt og nasjonalt viktige bestander av rødlistearter er registrert langs eller nær delstrekning 1, derav kollisjonsutsatte arter av rovfugl (kongeørn, vandrefalk og fjellvåk) og hønsefugl (storfugl og orrfugl)^{2,4}. Hønsefugl har dårlig syn og gjør dem særlig utsatt for kollidering med linjer. Rovfugl tilbringer mye tid i luften, og mer utsatt for å kollidere enn fuglearter som primært holder seg på bakken^{2,7}.

Alternativ 1.0 A

Alternativ 1.0 A går gjennom et mindre inngrepsfritt naturområde klassifisert som INON sone 2 i Kvinnherad kommune. Det er likevel en fordel at denne traseen kan parallellføres med eksisterende linje langs Bergstølsvatnet, og vi vurderer at østre trasé vil medføre minst inngrep i naturen. Vi støtter derfor prioritering av denne traseen. Det bør utformes vilkår om å unngå, eventuelt ta hensyn til hekke- og klekketiden til rype, orrfugl og andre stedeegne fuglearter, samt kalvingstiden for hjort i dette fjellområdet under anleggsperioden. For å verne edellauvskogslokalitetene langs traséen bør man unngå ryddebelt under linjene. Videre vil vi påpeke at fjordkryssing vil bli et dramatisk element over Åkrafjorden, og ber Statnett vurdere andre alternativ, som sjøkabel på egnet sted. Et av hovedargumentene mot sjøkabel er at dette er kostbart, men i dette tilfellet mener vi at naturverdiene og landskapsopplevelsen bør vektes mer enn kortsiktig samfunnsøkonomiske hensyn.

Alternativ 1.1

Begge traséalternativene i delstrekning 1 er vurdert å være de mest konfliktfylte langs hele linjestrekningen⁴. Alternativ 1.1 følger ikke eksisterende trasé og innebærer nye inngrep. Det er også planlagt ny permanent bilvei fra Matersdalen til Øykjamyrahaugane til dette traséalternativet. Det er likevel marginale forskjeller mellom de to alternativene, da mange av de samme naturverdiene som edelløvsskog og kollisjonsutsatte fuglearter, også finnes langs alternativ 1.1⁴. Vi viser ellers til Kvinnherad turlag sine merknader til delstrekning 1.

Etne kommune

Delstrekning 2: Litledalen – Høylandshovda

Over 1000 innbyggere i Etne kommune er negative til utbyggingen av kraftlinjen. Innbyggerne frykter de store naturinngrepene og forringelse av landskapsopplevelsen med de 30 m høye mastene langs fjellsidene⁸. Dette med god grunn - alternativ 1.0 B vil bli svært synlig fra bebyggelsen i Litledalen.

⁴ K. Mork, G. Gaarder, S. Tellnes og K. M. F. Steinsvåg 2020. Ny 420 kV kraftledning Blåfalli/ Sauda-Håvik/ Gismarvik. Konsekvensutredning-naturmangfold. Multiconsult, rapport 10200439-RIM-RAP-01A, 128 sider.

⁵ Olsen, S. L., Rusch, G. M., Kvakkestad, V., Rønningen, K., Rørstad, P. K. Venter, Z., Nordén, B. 2020. Restaurering av edelløvsskog: fortidens skog er fremtidens skog. NINA Temahefte 77. Norsk institutt for naturforskning, 32 sider.

⁶ Lovdata. Lov om naturens mangfold (naturmangfoldloven). Hentet 13.12.2020 fra: <https://lovdata.no>

⁷ NRK 2017. Tusenvis av fugler dør fordi de krasjer med kraftlinjer. Hentet 13.12.2020 fra: <https://www.nrk.no>

⁸ NRK 2020. Opprør mot kraftlinje i Etnefjella. Hentet 13.12.2020 fra: <https://www.nrk.no/vestland/>

Sammen med eksisterende inngrep (mindre ledningstraseer og en kraftstasjon) vil landskapskvalitetene bli ytterligere redusert⁹.

De to traséalternativene (1.0 B og 1.2) for delstrekning 2 vil kunne påvirke spill- og yngleområder for storfugl og et mulig hekkeområde for hønhauk (langs strekningen Høylandshovda – Høylandstoska), og gi økt kollisjonsrisiko for disse artene⁴. Begge alternativene har potensiale til å være negative for jaktinteressene i området⁹. Dette skogsområdet vil bli fragmentert av delstrekning 2 og 3 (Høylandshovda-Ølen)⁴.

Alternativ 1.0 B

Det prioriterte alternativet over Strypeheiane er svært uheldig da dette kommer i konflikt med viktige turområder og sammenhengende fjellområder over tregrensen. Linjeføring her vil gripe inn i ellers ubebygde landskap og være svært dominerende i terrenget. Vi vil sterkt fraråde å legge linjen over fjellet, og anbefaler strekket langs Litledalsvatnet (omsøkt alternativ 1.2).

Alternativ 1.2

Traséalternativ 1.2 vil bli mindre synlig fra bebyggelsen i Litledalen, sammenlignet med alternativ 1.0 B. Traséen vil likevel være synlig innerst i Litledalen og oppe i Auastadlia. Alternativet vil bli godt synlig fra Etne- og Saudafjellene i området vest og sørvest for Lykilsvatnet og Løkjelsvatnhytta⁹.

Delstrekning 3: Høylandshovda-Ølen

De to traséalternativene for delstrekning 3 (1.0 C og 1.3) vil gi økt kollisjonsrisiko for storfugl, orrfugl, hønhauk og mange andre arter som lever i tilknytning til høyereliggende furuskogsområder i Høylandshovda – Høylandstoska, og Sørstranda – Sandalia – Grallsethaugen. Kongeørn benytter sannsynligvis også disse områdene til næringssøk. Utbygging av kraftledningen, uavhengig av trasévalg, vil også fragmentere disse viltområdene⁴.

Alternativ 1.0 C

Traséalternativet 1.0 C via Mostølen vil gå høyest i terrenget og dermed være mer synlig og inngripende i landskapet enn alternativ 1.3 om Grallsethaugen. På generelt grunnlag anbefaler vi å unngå tiltak over tregrensen som kan virke dominere i horisontlinjen. Alternativet er synlig fra deler av Turistforeningens løypenett, fritidsboliger, skiløyper, og krysser flere turstier og innfallsporter i fjellområdet⁹.

Alternativ 1.3

Alternativ 1.3 er synlig fra deler av Turistforeningens løypenett og krysser turveien to ganger innenfor Trommedalen⁹.

For de øvrige delstrekningene og alternativene i Vindafjord og Tysvær kommune i Rogaland fylke viser vi til Haugesund Turlag sitt innspill.

Konklusjon

FNF Hordaland oppfordrer Statnett til å legge linjen ved eksisterende traseer og at det benyttes master og linjer som er minst skadelig for fugl og landskap. Kraftlinjen vil medføre tap av INON-områder,

⁹ E. Hjerkin, A. Vatsvåg, og R. Osen 2020. Ny 420 kV kraftledning Blåfalli/ Sauda-Håvik/ Gismarvik. Konsekvensutredning-Landskap, friluftsliv og reiseliv. Multiconsult, rapport 10200439-TVF-RAP-01, 152 sider.

verdifull edelløvsskog og kystlynghei m.m. Edelløvs-skoglokalitetene ved tiltaket bør ikke fjernes, siden disse er viktige habitater for mange arter, man må derfor unngå å rydde under linjene.

Overordnede klimapolitiske målsettinger i Europa og forsynings-sikring av elektrisitet, gjør det nødvendig med opprusting av kraftledningsnettet i Norge. Ved utbygging av ledningsnettet må man velge løsninger som ivaretar natur- og friluftslivinteressene. FNF Hordaland stiller likevel spørsmål ved den forventede forbruksøkningen i Haugalandet, og hvorvidt det er nødvendig med forsterket transportkapasitet for kraft i dette området. Særlig siden det er gitt konsesjon til to vindkraftanlegg som til sammen vil gi 201 GWh til Tysvær kommune^{10,11}. Industri bør i utgangspunktet etableres der kraftsystemet allerede er utbygd. Reduksjon av energiforbruket og ivaretagelse av naturen er som kjent også viktig for å løse klimautfordringene.

Innspillet er skrevet i samarbeid med naturvernansvarlig Siren Juliussen i Bergen og Hordaland Turlag, og er sendt på vegne av organisasjonene Bergen og Hordaland Turlag, NJFF Hordaland, Naturvernforbundet Hordaland og NOF Hordaland fylkeslag.

Vennlig helsing,

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland

v/ koordinator Silje Elvatun Sikveland

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivorganisasjoner i Hordaland, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftslivinteressene i fylket. Per i dag er det elleve organisasjonar tilsluttet FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, Norsk Ornitologisk Forening Hordaland fylkeslag, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen, Syklistenes Landsforening Bergen og omegn, Voss Utferdslag (DNT), Voss Kajakklubb og Hordaland krins av Norges Speiderforbund. Sammen representerer organisasjonene rundt 40.000 medlemmer i Hordaland.

¹⁰ Green Investment Group. Tysvær vindpark. Hentet 14.12.2020 fra: <https://www.greeninvestmentgroup.com>

¹¹ NVE. Gismarvik vindkraftverk. Hentet 14.12.2020 fra: <https://www.nve.no>